

СТРУКТУРНО ПОДПОМАГАНЕ НА РИБАРСТВОТО

Първоначално финансирана от Финансовия инструмент за ориентиране на рибарството (ФИОР), през периода 2007-2013 г. европейската политика в областта на рибарството беше финансирана от Европейския фонд за рибарство (ЕФР) и понастоящем е финансирана от новия Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) на стойност 6,4 млрд. евро за периода 2014—2020 г. ЕФМДР подкрепя рибарите при преминаването към устойчив риболов, подкрепя крайбрежните общности при диверсифицирането на икономиките им и финансира проекти за създаване на нови работни места и подобряване на качеството на живота по протежение на европейските брегове.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

Регламент (ЕС) № 508/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно Европейския фонд за морско дело и рибарство.

ЦЕЛИ

Основната цел на структурната политика в областта на рибарството е да бъдат предоставени финансовите мерки за изпълнението на общата политика в областта на рибарството (ОПОР) и устойчивото развитие на районите за рибарство и аквакултури. Тя подпомага рибарите да изпълнят новите изисквания като забраната за изхвърляне, новите мерки за безопасност и промените в условията на труд, събирането на данни и пристанищната инфраструктура.

ПОСТИЖЕНИЯ

А. Историческо развитие

Началото на структурната политика в областта на рибарството беше поставено през 1970 г. с решението за прилагане на Европейския фонд за ориентиране

и гарантиране на селското стопанство (ФЕОГА) — секция „Ориентиране“, в подкрепа на създаване, модернизирание, комерсиализирание и трансформиране на риболовните дейности.

През 1992 г. на срещата на върха в Единбург Европейският съвет реши да включи структурната политика в областта на рибарството в Структурните фондове със собствена цел, „Цел 5а“ (адаптиране на структурите на рибарството) и собствен финансов инструмент — Финансов инструмент за ориентиране на рибарството (ФИОР). Инициативата на Общността относно преструктурирането на сектора на рибарството (PESCA), насочена към осигуряването на финансова подкрепа на зависимите от рибарството области, беше въведена през периода 1994—1999 г. заедно със съпътстващи мерки като ранно пенсиониране, стимули за млади рибари и др.

Програма 2000 въведе нови подходи, сред които и включването на структурните проблеми на зависимите от рибарството райони в новата „Цел 2“ на структурните фондове и неподновяване на инициативата PESCA през 2000 г. Регламент (ЕО) № 1263/1999 на Съвета определя нова рамка на намеса на ФИОР за периода 2000—2006 г. с цел подобряване на устойчивото равновесие между рибните ресурси и тяхната експлоатация.

Б. Европейски фонд за рибарство (ЕФР)

1. Като част от реформата на ОПОР, ЕФР замени ФИОР за периода 2007—2013 г. и имаше пет приоритета:

- подкрепа на основните цели на ОПОР, като същевременно се осигурява устойчива експлоатация на рибните ресурси и стабилен баланс между тези ресурси и капацитета на риболовните флоти на ЕС;
- повишаване на конкурентоспособността и икономическата жизнеспособност на предприятията в сектора;
- насърчаване на екологосъобразни методи на риболов и производство;
- осигуряване на адекватна подкрепа за заетите в сектора;
- съдействие за разнообразяване на икономическите дейности в районите, зависими от рибарството.

За периода 2007—2013 г. общият бюджет на ЕФР възлизаше на 3 849 милиона евро (2 908 милиона евро за „конвергентни райони“ и 941 милиона евро за „неконвергентни райони“).

2. Видове действия:

- мерки за приспособяване на риболовния флот на Общността (помощ за постоянно или временно спиране на риболовни съдове от дейност или за обучение, преквалификация или ранно пенсиониране);
- аквакултури, преработване и пускане на пазара: насърчаване на придобиването и използването на уреди и методи, които намаляват въздействието на риболова върху околната среда, особено риболова, извършван от малки и микро-предприятия;

- мерки от общ интерес: помощ получиха проекти, които поддържат устойчивото развитие или запазването на ресурсите и укрепването на пазарите на рибни продукти или които насърчават партньорството между учени и предприятия в сектора на рибарството;
- устойчиво развитие на крайбрежните риболовни райони: подкрепа за мерки и инициативи, насочени към разнообразяване и укрепване на икономическото развитие в райони, засегнати от упадъка в риболовните дейности;
- техническа помощ: действия, свързани с подготовката, мониторинга, административната и техническата подкрепа, оценката, одита и контрола, необходими за прилагането на предложения регламент.

Държавите членки отговаряха за разпределението на финансови ресурси между петте изброени приоритета.

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО (ЕФМДР)

С цел да се приложи споразумението на Парламента със Съвета относно новата и подробно преразгледана ОПОР, ЕФМДР, във вида, предложен от Комисията и първоначално изменен от Парламента през октомври 2013 г., беше допълнително изменен, като прие окончателната си форма на споразумение със Съвета.

Европейският фонд за морско дело и рибарство е един от петте европейски европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове) за периода 2014—2020 г. Фондът е част от функция 2: Устойчив растеж и природни ресурси. Той е основният финансов инструмент в подкрепа на общата политика на ЕС в областта на рибарството (ОПОР). Малка част от ЕФМДР има за цел да подкрепя една интегрирана морска политика (ИМП). ОПОР насърчава главно устойчивия риболов, устойчивите аквакултури, контрола и правоприлагането, събирането на данни и синята икономика. ЕФМДР подпомага също така цели на ЕС в областта на морското дело и крайбрежията, например международното управление, познанията за морската среда и морското пространствено планиране. Общата сума, разпределена за ЕФМДР за периода 2014—2020 г., възлиза на 6 400 милиона евро. ЕСИ фондовете функционират съгласно общи правила и разпоредби (вж. Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г.), които подобряват и хармонизират координирането и изпълнението им. ЕФМДР съфинансира проекти заедно с националното финансиране: на всяка държава членка се отпуска дял от общия бюджет на фонда, в зависимост от размера на нейната риболовна промишленост (равнище на заетост и производство, размер на риболовния флот и т.н.). След това всяка държава членка подготвя оперативна програма, в която се описва разпределението на финансовите ресурси и която следва да бъде одобрена от Комисията. Националните органи имат правомощието да изберат кои проекти да бъдат финансирани и носят съвместна отговорност с Комисията за изпълнението на оперативната програма.

Чрез тази програма се подкрепят следните четири основни линии:

A. Устойчиво в екологичен план рибарство на ЕС

- инвестиране в по-селективни риболовни съоръжения с цел премахване на изхвърлянията и по този начин управление на въздействието на задължението за разтоварване на целия улов, наложено от реформата на ОПОР от 2015 г.;
- по изрично искане на Европейския парламент, приоритет за събиране на данни и контрол чрез значително увеличаване на дела на ЕФМДР, предвиден за тази цел;
- прилагане на мерки за опазване на запасите, като биологични периоди за почивка;
- замразяване на субсидиите за оператори, които не изпълняват правилата на ОПОР.

Б. Конкурентоспособен сектор на рибарството на ЕС

- помощ за започване (до 75 000 евро инвестиции в кораби под 12 м) за рибари на възраст под 40 години с най-малко 5 години професионален опит в сектора;
- подкрепа за разнообразяване на доходите на рибарите чрез спомагателни дейности (например риболовен туризъм). Показателно е, че Парламентът отхвърли възможността за преквалификация извън рибарството, първоначално предложена от Комисията;
- инвестиции на борда на корабите с цел по-добро управление на улова и подобряване на качеството му, както и инвестиции в пристанищна инфраструктура с цел изпълнение на задължението за разтоварване;
- подкрепа за иновации, включително разработване на по-модерни и екологосъобразни кораби;
- подкрепа за планове за производство и предлагане на пазара, изготвени от организациите на производителите;
- помощ за окончателно намаляване на мощност за бракуване на кораби с цел намаляване на капацитета и риболовното усилие на флота;
- подкрепа при заменяне на двигателите с цел намаляване на мощността и емисиите на CO₂ (условието е намаляване на мощността на двигателите на плавателните съдове между 12 и 24 метра).

В. По-добри социални условия:

- инвестиране с цел подобряване на здравето, хигиената и безопасността на борда;
- професионално обучение за рибари;
- създаване на взаимоспомагателен фонд, който да се използва при природни бедствия и екологични или здравни злополуки (обхващащ рибари и земеделски стопани, отглеждащи стриди, в случай на вредители).

Г. Син растеж (аквакултури)

- подпомагане с цел засилване на технологичното развитие, трансфера на иновации и знания;
- стимулиране на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията за аквакултури, по-специално на малките и средните предприятия;
- инициативи за опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие и за подобряване на екосистемите, свързани с аквакултури;
- подкрепа на аквакултури с високо равнище на опазване на околната среда, на здравето на животните и хуманното отношение към тях и на общественото здраве и безопасност;
- разработване на професионално обучение, нови професионални умения и учене през целия живот. За да се приложат тези мерки, стратегиите за интелигентна специализация (RIS3) са от значение: чрез тях се възприема интегриран подход, който дава възможност за нови инициативи и приложения, които могат да бъдат вкарани във всички съществуващи икономически дейности чрез насърчаване на иновациите, създаването на млади предприятия и подхода „отдолу нагоре“. Тези принципи могат следователно да изпълняват важна роля за стимулиране на синия растеж.

Бюджет:

ЕФМДР за периода 2014—2020 г. възлиза на 6,4 млрд. евро. 89 % от фонда се управляват от държавите членки и се използват за намаляване на въздействието на рибарството върху морската среда, предоставяне на повече пазарни инструменти за потребители и специалисти, насърчаване на съвместното управление на защитените зони и подпомагане на дребномащабния риболов. От тази сума:

- 4 340 млн. евро са разпределени за устойчивото развитие на рибарството и аквакултурите, включително мерки за маркетинг и преработване, техническа помощ, мерки за местно развитие и подпомагане на рибарските райони;
- 580 млн. евро са разпределени за мерките за контрол и правоприлагане, с цел да се следи спазването на ОПОР и да се осигури защита на справедлив достъп до рибни запаси в добро състояние. Това включва контрол на достъпа до риболовни зони, риболовното усилие, ОДУ и квотите;
- 520 млн. евро са разпределени за финансиране на събиране на данни за по-добро управление на рибарството в дългосрочен план (напр. разбиране и наблюдение на търговски видове и на динамиката на отделни запаси и смесен риболов, както и екологично моделиране на регионални басейни);
- 71 млн. евро са разпределени за мерки на синята икономика с цел осигуряване на устойчив растеж и създаване на работни места от морски ресурси в области като морското наблюдение, по-добро познаване на

моретата и на екосистемите и отговорно използване на нови морски ресурси (енергия, биотехнологии и т.н.);

- 192,5 млн. евро са разпределени за компенсации за най-отдалечените региони (НОР), чиито флотове са съставени главно от дребномащабни кораби. ЕФМДР взема под внимание специфичните неблагоприятни природни условия на НОР чрез засилена публична помощ и специална схема за компенсиране на допълнителните разходи за продукти от риболов и аквакултури.

Комисията управлява пряко останалите 11 % с оглед подкрепа на проекти в целия ЕС, свързани с морските и крайбрежните региони, включително морско пространствено планиране, международно управление и сътрудничество, както и обмен на информация и най-добри практики.

Многогодишна финансова рамка (МФР):

Структурната помощ за ОПОР се регламентира от многогодишната финансова рамка (МФР), в която се определят максималните годишни суми, които ЕС може да изразходва в различни области на политиката. Тя предоставя схема за финансово програмиране и бюджетна дисциплина, като гарантира, че разходите на ЕС са предвидими и остават в рамките на договорените ограничения през период, който е достатъчно дълъг, за да се цели ефективност на общите политики. МФР за периода 2014—2020 г. е разделена на шест категории разходи, които съответстват на различни области на дейност, една от които е устойчивият растеж и природните ресурси, включваща общата политика в областта на рибарството и разполагаща с бюджет от 420 милиарда евро. На 2 май 2018 г. Комисията публикува своето предложение за МФР за периода 2021—2027 г., а на 12 юни 2018 г. ГД „Морско дело и рибарство“ публикува своето предложение за ЕФМДР, в което се очертават следните ключови приоритети:

- насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на морските биологични ресурси;
- принос за продоволствената сигурност в Европейския съюз чрез устойчиви и конкурентни аквакултури и пазари;
- създаване на предпоставки за растеж на устойчивата синя икономика и стимулиране на проспериращи крайбрежни общности;
- повишаване на ефективността на международното управление на океаните и създаване на предпоставки за безопасността, сигурността, чистотата и устойчивото стопанисване на моретата и океаните.

РОЛЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Парламентът гласува бюджета и освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета. Съзакондателите гласуват предложението за ЕФМДР, като използват обикновената законодателна процедура. Парламентът наблюдава разходите на ЕС по линия на европейските структурни и

инвестиционни фондове по време на годишната бюджетна процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

На 6 юли 2016 г. Парламентът обсъди и прие доклад по собствена инициатива относно подготовката за преразглеждането след изборите на МФР за периода 2014-2020 г.^[1], който представлява неговия принос към предстоящия процес на представянето от страна на Комисията на междинния преглед на многогодишната финансова рамка. На 11 ноември 2017 г. комисията по рибно стопанство гласува своето становище за комисията по бюджети относно следващата МФР: изготвяне на позицията на Парламента относно МФР след 2020 г.

На 13 март 2019 г. Парламентът прие законодателна резолюция относно предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 508/2014 по отношение на някои правила, свързани с Европейския фонд за морско дело и рибарство, поради оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза^[2]. Този регламент на ЕС се прилага за текущия ЕФМДР за периода 2014—2020 г.

На 4 април 2019 г. Парламентът прие законодателно предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за морско дело и рибарство за периода 2021—2027 г.^[3] Целта на този фонд се състои в насочване на финансови средства от бюджета на Съюза за подкрепа на общата политика в областта на рибарството, морската политика на Съюза и международните му ангажименти в областта на управлението на океаните.

Carmen-Paz Martí
05/2019

[1]ОВ С 101, 16.3.2018 г., стр. 64

[2][P8_TA-PROV\(2019\)0183](#)

[3][P8_TA\(2019\)0343](#)

